

ЛЮДИНОЗНАВЧІ СТУДІЇ

Серія «Педагогіка», 6/38 (2018), 362–372

HUMAN STUDIES

Series of «Pedagogy», 6/38 (2018), 362–372

УДК 355.23-021.411:359.3:356.1

ЯРЕМА Віталій – заступник командира окремої бригади морської піхоти, м. Миколаїв, Україна (yarema.vit1975@gmail.com)

ResearcherID: <http://www.researcherid.com/rid/D-5696-2018>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2313-2094.6/38.119777>

Бібліографічний опис статті: Ярема, В. (2018). Критерії, показники та рівні готовності майбутніх офіцерів морської піхоти до наставницької діяльності. *Людинознавчі студії: зб. наук. праць ДДПУ імені Івана Франка. Серія «Педагогіка», 6/38, 362–372. doi: 10.24919/2313-2094.6/38.119777.*

Історія статті

Одержано: 29 серпня 2017

Подано до редакції: 15 лютого 2018

Прорецензовано: 26 жовтня 2017

Доступ он-лайн: 5 квітня 2018

КРИТЕРІЇ, ПОКАЗНИКИ ТА РІВНІ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ МОРСЬКОЇ ПІХОТИ ДО НАСТАВНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Анотація. У статті подано результати аналізу психолого-педагогічної літератури з проблеми визначення критеріїв, показників та рівнів сформованості готовності до професійної діяльності. На основі особливостей підготовки майбутніх офіцерів морської піхоти до наставницької діяльності, структури готовності зазначеної категорії військово-службовців до окресленого виду діяльності визначено й охарактеризовано критерії, показники та рівні готовності майбутніх офіцерів морської піхоти до наставницької діяльності.

Ключові слова: готовність, критерії, майбутні офіцери морської піхоти, наставницька діяльність, показники, рівні.

Постановка проблеми. Організація та здійснення підготовки майбутніх офіцерів морської піхоти до професійної діяльності визначається низкою факторів: міжнародними і внутрішніми військово-політичними чинниками; реформуванням Збройних Сил України; проведенням антитерористичної операції на території нашої держави; змінами в національній законодавчій базі з питань освіти та науки; формуванням нової ідеології стандартів вищої військової освіти на основі компетентнісного підходу.

За таких обставин очевидно є потреба у підвищенні якості підготовки майбутніх офіцерів до професійної діяльності загалом та наставництва зокрема. Готовність майбутніх офіцерів морської піхоти до наставницької діяльності як педагогічне явище можна визначити кількісно і якісно. Однак дослідження зазначеної готовності передбачає розробку засобів діагностики розвитку цієї якості, що зумовлено необхідністю своєчасного вивчення рівня розвитку готовності майбутніх офіцерів морської піхоти до наставницької діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій переконливо доводить, що питання стосовно інструментарію визначення рівнів формування необхідних професійних якостей майбутніх офіцерів залишається актуальною проблемою для сучасної науки. У рамках дослідження важливими є праці сучасних вітчизняних науковців, у яких розкрито сутність понять «критерій», «показник», «рівень» (В. Афанасенко (Афанасенко, Пасічник, & Злотніков, 2016), В. Березюк (2014), Є. Брижатиї (2011), О. Чернявський (2014), А. Шабалдак (2017)).

Проте результати аналізу психолого-педагогічної літератури уможливили дійти висновку, що проблема готовності майбутніх офіцерів морської піхоти до наставницької діяльності досі є недостатньо висвітленою. Поза увагою дослідників залишаються такі важливі аспекти цієї проблематики: чітко визначені критерії, показники та рівні готовності зазначеної категорії військовослужбовців до окресленого виду діяльності.

Мета статті – визначити критерії, показники та рівні готовності майбутніх офіцерів морської піхоти до наставницької діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Визначення критеріїв, показників та рівнів готовності майбутніх офіцерів морської піхоти до наставницької діяльності має важливе значення для з'ясування стану сформованості зазначеного педагогічного феномену та обґрунтування шляхів експериментальної роботи.

Поняття «критерій» у науковій літературі розуміють як якість, властивість, ознаку досліджуваного феномена, що насамперед дає змогу оцінити, визначити або класифікувати стан, рівні функціонування й розвиток. Критерій оцінювання визначається відповідними показниками, які створюють сукупність вимог та є кількісними або якісними характеристиками – мірою сформованості того чи того критерію (Брижатиї, 2011).

Результати аналізу наукової й спеціальної літератури дають підставу констатувати, що у теорії й практиці педагогічної освіти передбачено загальні вимоги до виокремлення й обґрунтування критеріїв. Зокрема, критерії повинні відображати основні закономірності формування особистості; за допомогою критеріїв встановлюються зв'язки між всіма компо-

нентами системи; якісні показники повинні виступати в єдності з кількісними (Кирилюк, 2011).

Однак у психолого-педагогічних дослідженнях спостерігаються різні підходи до характеристики інструментарію визначення рівнів розвитку тих чи тих професійних якостей майбутніх офіцерів. Так, результати аналізу спеціальної літератури з проблеми розробки критеріїв, показників та рівнів готовності у педагогічних дослідженнях дають можливість визначити декілька аспектів їхнього трактування.

У дослідженні враховано думку Т. Бунеева, який зазначає, що критерії виражають найбільш суттєву ознаку, за якою оцінюється педагогічне явище. Автор стверджує, що критерій може виступати мірилом норми (еталоном) лише тоді, коли буде достатньо розгорнутим, розчленованим, тобто включати певні компоненти, одиниці вимірювання, що дозволяють «виміряти» дійсність, порівняти її з нормою (Бунеев, 2002).

За визначенням А. Галімова, критерій виражає найзагальнішу сутнісну ознаку, на основі якої здійснюють оцінку, порівняння реальних педагогічних явищ, при цьому ступінь вияву, якісна сформованість, визначеність критерію визначають у конкретних показниках, для яких, своєю чергою, характерна низка ознак (Галімов, 2004, с. 93).

Критерієм є сукупність основних показників, що розкривають певний рівень якогось явища. Складовими елементами критерію виступають показники, що характеризують його зміст (Осипова, 2016, с. 264). Такої ж позиції дотримується М. Кулакова, яка зазначає, що кожен із критеріїв конкретизується низкою показників, системно пов'язаних між собою. Критерій і показник тісно взаємопов'язані: науково обґрунтований вибір критерію значною мірою обумовлює правильний вибір системи показників, і навпаки, якість показника залежить від того, наскільки він повно й об'єктивно характеризує прийнятий критерій (Кулакова, 2006, с. 79).

Вихідними положеннями для визначення критеріїв та показників готовності майбутніх офіцерів морської піхоти до наставницької діяльності нами було обрано результати наукових досліджень, представлені у працях В. Афанасенко (Афанасенко та ін., 2016), М. Кулакової (2006), О. Лемешко (2016), Т. Осипової (2016), А. Шабалдак (2017), де розкривається характеристика критеріїв, показників та рівнів готовності майбутніх фахівців до певного виду професійної діяльності.

Для визначення критеріїв та показників готовності майбутніх офіцерів морської піхоти до наставницької діяльності було використано узагальненні результати аналізу літератури з проблеми дослідження (Афанасенко та ін., 2016; Березюк, 2014; Брижаний, 2011; Чернявський, 2014; Шабалдак, 2017; Кирилюк, 2011; Бунеев, 2002; Галімов, 2004); Осипова, 2016; Кулакова, 2006; Лемешко, 2016; Турчинов, 2016), а також низку комплексних характеристик: поняття «готовність майбутніх офіцерів мор-

ської піхоти до наставницької діяльності», структурні компоненти такої готовності, експертну оцінку, особливості підготовки майбутніх офіцерів морської піхоти до наставницької діяльності.

Відповідно до визначених компонентів, у структурі готовності майбутніх офіцерів морської піхоти до наставницької діяльності визначено такі критерії: мотиваційний, змістовий, операційний, результативний. Визначені критерії оцінювання рівня сформованості зазначеної готовності проявляються у показниках, які розглядаються вченими як реальний прояв критерію, на основі яких можна зробити висновок про розвиток зазначеної властивості (Березюк, 2014) або як конкретний і типовий прояв однієї зі суттєвих сторін явища (об'єкта), за яким можна встановити наявність якості (Кирилук, 2011).

Охарактеризуємо кожний з виокремлених критеріїв. Мотиваційний критерій характеризує особистісний компонент готовності майбутніх офіцерів морської піхоти до наставницької діяльності. Його показниками є наявність стійкого інтересу й мотивації до наставницької діяльності; спрямованість на педагогічну фасилітацію; позитивне ставлення до наставницької діяльності; бажання оволодіти знаннями, вміннями та навичками наставництва; наявність пізнавально-комунікативних потреб; прагнення до безперервного самовдосконалення через організацію самоосвітньої діяльності.

Інтерес забезпечує стійкість пізнання. Якщо виявляється активна зацікавленість та усвідомлене прагнення, а також переважають внутрішні стимули над зовнішніми – це стійкий інтерес. Якщо інтерес виникає в окремих ситуаціях – це ситуативний. Відсутність бажання займатися певним видом професійної діяльності – це відсутність інтересу (Турчинов, 2016, с. 55).

Важливим показником сформованості готовності майбутніх офіцерів до наставницької діяльності є позитивна мотивація до окресленого виду діяльності. Мотиви зумовлені потребами майбутніх офіцерів і спонукають їх ставити перед собою конкретну мету, без якої наставницька діяльність не може бути свідомою і результативною.

Змістовий критерій визначає ступінь володіння теоретичними знаннями здійснення наставницької діяльності. Знання завжди є важливим показником готовності, оскільки вони – це передумова формування будь-якої професійної діяльності (Вітер, 2017). Проте потрібно зауважити, що, окрім обсягу теоретичних знань, щодо наставницької діяльності варто враховувати і їхню якість. Адже саме на основі характерних особливостей якості знань (повнота, глибина, міцність, гнучкість, оперативність, системність) формується розуміння сутності наставницької діяльності у військовому колективі, а відповідно, і вміння виконувати завдання та функції наставництва.

Так, показниками змістового критерію визначено: обсяг та якість знань термінології наставницької діяльності, засобів саморозвитку, закономірностей розвитку підопічних; розуміння сутності, мети, завдань та особливостей наставництва у військовому колективі; здатність до аналізу, синтезу, узагальнення і структурування знань щодо порядку організації наставницької діяльності.

Операційний критерій характеризується здатністю майбутніх офіцерів морської піхоти використовувати набуті уміння та навички під час розв'язання практичних завдань професійної діяльності, пов'язаних із наставницькою діяльністю. Показниками операційного критерію визначено: наявність комунікативних та організаторських вмінь; сформованість практичних навичок організації та здійснення наставницької діяльності; самостійність в організації та здійсненні наставництва; здатність майбутнього офіцера морської піхоти як наставника успішно функціонувати у системі міжособистісних відносин; вміння залучати вихованців до різноманітних видів діяльності; вміння провести будь-яке заняття, координувати діяльність підопічних (підопічного) у досягненні поставлених цілей та завдань, спрямованих на їхній всебічний розвиток; вміння впливати на вихованців, упевненість у собі, передбачення, надійність і відповідальність під час виконання завдань.

Результативний критерій характеризується наявністю аналітичних та проектувальних умінь. Показниками зазначеного критерію визначено: вміння аналізувати свою діяльність і критично переосмислювати власний досвід (правильність постановки мети та визначення відповідних завдань; ефективність форм, методів і засобів наставництва; причини помилок і труднощів у реалізації поставлених завдань) та діяльність підопічних; вміння визначати зміст і види наставницької діяльності, здійснення дає змогу забезпечити розвиток у підопічних прогнозованих якостей; урахування потреб підрозділів морської піхоти, інтересів й потреб підопічних.

Результати теоретичного обґрунтування критеріїв і показників допомогли визначити рівні готовності майбутніх офіцерів морської піхоти до наставницької діяльності, які характеризують ступінь розвитку показника.

Так, за результатами аналізу наукової літератури (Афанасенко та ін., 2016; Березюк, 2014; Брижаний, 2011; Чернявський, 2014; Шабалдак, 2017; Кирилюк, 2011; Бунеев, 2002; Галімов, 2004; Турчинов, 2016; Георгієв, 2015), виокремлено три рівні готовності зазначеної категорії військовослужбовців до окресленого виду професійної діяльності: низький, середній, високий.

Для низького характерні: слабкий інтерес і відсутність мотивації до наставницької діяльності; відсутність усвідомленої потреби до само-

стійного освоєння знань та орієнтації в інформаційному просторі – пошуку матеріалу для самовдосконалення; слабкі знання; байдужість до розв'язування творчих фахових завдань; несформовані навички у використанні методів, форм наставницької діяльності, засобів саморозвитку, закономірностей розвитку підопічних; необ'єктивне оцінювання своєї діяльності, завищена самооцінка; несформовані комунікативні й організаторські вміння. Майбутні офіцери цього рівня не вміють прогнозувати зміну стану особистісних досягнень, обирати адекватну модель навчання і поведінки; виявляють пасивність, мають поверхневі знання щодо форм, методів і засобів наставницької діяльності, не мають спрямованості на педагогічну фасилітацію.

Для середнього рівня характерні: виражений інтерес до наставницької діяльності, який, однак, може мати ситуативний характер; недостатньо стійка мотивація до самостійного вивчення теорії наставницької діяльності; шаблонні знання особливостей наставництва у військовому колективі, варіативності наставницької діяльності, які не завжди є стійкими і системними; готовність здійснювати практичну діяльність, пов'язану з наставництвом, за наявності сторонньої допомоги; недостатньо сформовані комунікативні та організаторські вміння; некритичне ставлення до себе; закритість у спілкуванні; неналежна спрямованість на педагогічну фасилітацію.

Високому рівню притаманні: яскраво виражене усвідомлення важливості наставницької діяльності; стійкий інтерес та мотивація до формування готовності до наставницької діяльності; системні та стійкі знання щодо особливостей наставництва у військових колективах, варіативності наставницької діяльності, умінь їх застосовувати під час розв'язання складних професійних завдань, які не мають стандартного методу вирішення, або завдань, які потребують творчого підходу, прояву ініціативи, самостійності і готовності до практичної діяльності в умовах військової служби. Майбутні офіцери з високим рівнем готовності вміють точно і правильно аналізувати власну діяльність та діяльність підопічних; критично ставляться до себе, відкриті у спілкуванні, виявляють спрямованість на педагогічну фасилітацію.

Висновки. Таким чином, під час дослідження виокремлено й охарактеризовано критерії готовності майбутніх офіцерів морської піхоти до наставницької діяльності: мотиваційний, когнітивний, операційний та результативний.

Мотиваційний критерій (наявність позитивної мотивації на здійснення наставницької діяльності та спрямованості на педагогічну фасилітацію) характеризує особистісний компонент готовності майбутніх офіцерів морської піхоти до наставницької діяльності та визначає характер сформованості спрямованості особистості офіцера, рівень розвитку ін-

тересів, мотивації, ставлення до наставницької діяльності. Змістовий критерій (обізнаність із особливостями наставництва у військовому колективі) характеризує когнітивний компонент і визначає ступінь володіння теоретичними знаннями здійснення наставницької діяльності. Операційний критерій (наявність комунікативних та організаторських вмінь) характеризує діяльнісний компонент і визначає здатність майбутніх офіцерів морської піхоти використовувати набуті уміння й навички під час розв'язання практичних завдань професійної діяльності, пов'язаних з наставницькою діяльністю. Результативний критерій (наявність аналітичних і проектувальних вмінь) характеризує рефлексивно-прогностичний компонент.

Залежно від сформованості, готовність майбутніх офіцерів морської піхоти до наставницької діяльності може виявлятися на трьох рівнях: низькому, середньому та високому.

Перспективами подальших розвідок у цьому напрямі є виявлення стану сформованості готовності майбутніх офіцерів морської піхоти до наставницької діяльності.

Література

- Афанасенко, В.С., Пасічник, В.І., & Злотніков, А.Л.** (2016). Критерії і показники оцінювання ефективності психологічної підготовки особового складу Повітряних сил. *Збірник наукових праць Харківського університету Повітряних сил*, 3, 38–43.
- Березюк, В.П.** (2014). Критерії та показники ефективності польової практики з тактики прикордонної служби. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України ім. Б. Хмельницького*, 70, 30–38.
- Брижатий, Є.І.** (2011). Критерії оцінки рівня сформованості до майбутньої професійної діяльності офіцерів інженерних військ на різних рівнях підготовки. *Збірник наукових праць Харківського університету Повітряних сил*, 3, 243–246.
- Бунєєв, Т.В.** (2002). *Розвиток готовності в молодих офіцерів-прикордонників до самостійного виконання посадових обов'язків.* (Автореф. дис. канд. пед. наук). Хмельницький, 18 с.
- Вігер, С.А.** (2017). *Критерії, показники та рівні сформованості економічної компетентності молодших спеціалістів.* Взято з <http://tme.uuo.edu.ua/docs/10/2.pdf>.
- Галімов, А.В.** (2004). *Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх офіцерів-прикордонників до виховної роботи з особовим складом.* Хмельницький: Вид-во НАДСПУ, 376 с.
- Георгієв, В.М.** (2015). *Формування професійної компетентності майбутніх офіцерів високомобільних десантних військ у процесі фахової підготовки.* (Дис. канд. пед. наук). Одеса, 252 с.

- Кирилюк, О.Р.** (2011). Критерії, показники та рівні сформованості готовності майбутніх офіцерів-прикордонників до роботи з технічними засобами прикордонного контролю. *Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна»*, 3, 70–73.
- Кулакова, М.В.** (2006). *Формування готовності до професійної діяльності в майбутніх фахівців у вищих морських навчальних закладах*. (Дис. канд. пед. наук). Одеса, 248 с.
- Лемешко, О.** (2016). Критерії, показники та рівні сформованості готовності майбутніх офіцерів-прикордонників до локалізації нестандартних ситуацій в пунктах пропуску через державний кордон. *Педагогічний дискурс*, 21, 75–79.
- Осипова, Т.Ю.** (2016). *Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх учителів до педагогічного наставництва*. (Дис. д-ра пед. наук). Одеса, 501 с.
- Турчинов, А.В.** (2016). *Формування здоров'язберезжувальної компетентності майбутніх офіцерів Національної гвардії України у процесі професійної підготовки*. (Дис. канд. пед. наук). Харків, 227 с.
- Чернявський, О.А.** (2014). *Формування фахової компетентності офіцерського складу Збройних Сил України із спеціальної фізичної підготовки*. (Автореф. дис. канд. пед. наук). Хмельницький, 16 с.
- Шабалдак, А.В.** (2017). Компоненти, критерії, показники та рівні готовності курсантів військової академії до професійної діяльності на основі реалізації праксеологічного підходу. *Молодий вчений*, 2.

References

- Afanasenko, V.S., Pasichnyk, V.I., & Zlotnikov, A.L.** (2016). Kryterii i pokaznyky otsiniuvannya efektyvnosti psykhologichnoi pidhotovky osobovoho skladu Povitrianykh syl [Criteria and indicators for assessing the effectiveness of the psychological training of the Air Force personnel]. *Zbirnyk naukovykh prats Kharkivskoho universytetu Povitrianykh syl – Collection of scientific works of Kharkiv University of Air Forces*, 3, 38–43 [in Ukrainian].
- Bereziuk, V.P.** (2014). Kryterii ta pokaznyky efektyvnosti polovoi praktyky z taktyky prykordonnoi sluzhby [Criteria and Indicators of Field Practice Effectiveness from Border Guard tactics]. *Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoi akademii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy im. B. Khmelnytskoho – Collection of scientific works of the National Academy of the State B. Khmelnytsky Border Guard Service of Ukraine*, 70, 30–38 [in Ukrainian].
- Bryzhatyi, Ye.I.** (2011). Kryterii otsinky rivnia sformovanosti do maibutnoi profesiinoi diialnosti ofitseriv inzhenernykh viisk na riznykh rivniakh pidhotovky [Criteria for assessing the level of formation for future professional activity of engineer officer officers at different levels of training]. *Zbirnyk naukovykh prats Kharkivskoho universytetu Povitrianykh syl – Collection of scientific works of Kharkiv University of Air Forces*, 3, 243–246 [in Ukrainian].
- Bunieiev, T.V.** (2002). *Rozvytok hotovnosti v molodykh ofitseriv-prykordonnykiv do samostiinoho vykonannya posadovykh oboviazkiv* [Development of readiness

- of young officers-border guards to self-fulfillment of official duties*]. (Extended abstract of candidate's thesis). Khmelnytskyi [in Ukrainian].
- Viter, S.A.** (2017). *Kryterii, pokaznyky ta rivni sformovanosti ekonomichnoi kompetentnosti molodshykh spetsialistiv* [Criteria, indicators and levels of formation of economic competence of junior specialists]. Retrieved from <http://tme.umo.edu.ua/docs/10/2.pdf> [in Ukrainian].
- Halimov, A.V.** (2004). *Teoretyko-metodychni zasady pidhotovky maibutnikh ofitseriv-trykordonnykiv do vykhovnoi roboty z osobovym skladom* [Theoretical and methodological principles of preparation of future officers-border guards for educational work with personnel]. Khmelnytskyi: Vyd-vo NADSPU [in Ukrainian].
- Heorhiiev, V.M.** (2015). *Formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnikh ofitseriv vysokomobilnykh desantnykh viisk u protsesi fakhovoi pidhotovky* [Formation of professional competence of future officers of high-level landing troops in the process of professional training]. (Candidate's thesis). Odesa [in Ukrainian].
- Kyryliuk, O.R.** (2011). *Kryterii, pokaznyky ta rivni sformovanosti hotovnosti maibutnikh ofitseriv-trykordonnykiv do roboty z tekhnichnyimi zasobamy trykordonnoho kontroliu* [Criteria, indicators and levels of formation of readiness of future border guards officers to work with technical means of border control]. *Zbirnyk naukovykh prats Khmelnytskoho instytutu sotsialnykh tekhnologii Universytetu «Ukraina» – Collection of scientific works of the Khmelnytsky Institute of Social Technologies of the University of Ukraine*, 3, 70–73 [in Ukrainian].
- Kulakova, M.V.** (2006). *Formuvannia hotovnosti do profesiinoi diialnosti v maibutnikh fakhivtsiv u vyshchykh morskyykh navchalnykh zakladakh* [Formation of readiness for professional activity in future specialists in higher marine educational establishments]. (Candidate's thesis). Odesa [in Ukrainian].
- Lemeshko, O.** (2016). *Kryterii, pokaznyky ta rivni sformovanosti hotovnosti maibutnikh ofitseriv-trykordonnykiv do lokalizatsii nestandartnykh sytuatsii v punktakh propusku cherez derzhavnyi kordon* [Criteria, indicators and levels of formation of the readiness of future border guards officers to localize non-standard situations at checkpoints across the state border]. *Pedahohichnyi dyskurs – Pedagogical discourse*, 21, 75–79 [in Ukrainian].
- Osyova, T.Yu.** (2016). *Teoretyko-metodychni zasady pidhotovky maibutnikh uchyteliv do pedahohichnoho nastavnytstva* [Theoretical and methodological principles of preparation of future teachers for pedagogical mentoring]. (Candidate's thesis). Odesa [in Ukrainian].
- Turchynov, A.V.** (2016). *Formuvannia zdoroviazberezhuvalnoi kompetentnosti maibutnikh ofitseriv Natsionalnoi hvardii Ukrainy u protsesi profesiinoi pidhotovky* [Formation of health-saving competence of future officers of the National Guard of Ukraine in the process of training]. (Candidate's thesis). Kharkiv [in Ukrainian].
- Cherniavskiy, O.A.** (2014). *Formuvannia fakhovoi kompetentnosti ofitseriskoho skladu Zbroinykh Syl Ukrainy iz spetsialnoi fizychnoi pidhotovky* [Formation of professional competence of the officers of the Armed Forces of Ukraine for

special physical training]. (Extended abstract of candidate's thesis). Khmelnytskyi [in Ukrainian].

Shabalda, A.V. (2017). Komponenty, kryterii, pokaznyky ta rivni hotovnosti kursantiv viiskovoi akademii do profesiinoi diialnosti na osnovi realizatsii prakseolohichnoho pidkhodu [Components, criteria, indicators and levels of readiness of military academy cadets for professional activity on the basis of the implementation of the praxeological approach]. *Molodyi vchenyi – Young scientist*, 2 [in Ukrainian].

YAREMA Vitaliy – deputy commander of Marine Corps separate brigade, Mykolaiv, Ukraine (yarema.vit1975@gmail.com)

ResearcherID: <http://www.researcherid.com/rid/D-5696-2018>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2313-2094.6/38.119777>

To cite this article: Yarema, V. Kryterii, pokaznyky ta rivni hotovnosti maibutnikh ofitseriv morskoi pikhoty do nastavnytskoi diialnosti [Criteria, indicators and levels of readiness of the future marine corps officers for tutoring activity]. *Liudynoznavchi studii. Seriiia «Pedahohika» – Human Studies. Series of «Pedagogy»*, 6/38, 362–372. doi: 10.24919/2313-2094.6/38.119777 [in Ukrainian].

Article history

Received: 29 August 2017

Accepted: 15 February 2018

Received in revised form: 26 October 2017

Available online: 5 April 2018

CRITERIA, INDICATORS AND LEVELS OF READINESS OF THE FUTURE MARINE CORPS OFFICERS FOR TUTORING ACTIVITY

Abstract. The article presents the results of the analysis of psychological and pedagogical literature on a problem of defining the criteria, indicators and formation levels readiness for professional work. Based on the specifics of the training of future officers of the Marine Corps for teaching activities, the structures for the readiness of this category of servicemen for the specified activity (criteria for motivational, cognitive, operational and regulatory), indicators and levels of readiness of future Marine Corps officers for tutoring activity have been determined.

The motivational criterion (the presence of a positive motivation for implementing the activities of the teacher and the orientation toward pedagogical assistance) characterizes the personal component of the readiness of future officers of the marines to teach and determines the character of the formation of the direction of the officer's personality, the level of development of interests, motivations, attitude towards tutoring activity. The cognitive criterion (knowledge of the characteristics of instruction in a military group) characterizes the content component and determines the degree of knowledge of theoretical knowledge for the realization of the teacher's activity. The operational criterion (presence of communicative and organizational abilities)

characterises the activity component and defines the ability of the future Marine Corps officers to use their acquired abilities and skills when solving the practical tasks in their professional work connected with tutor activity. The effective criterion (presence of analytical and design abilities) characterises the prognostic component.

Depending on its formation, readiness of future Marine Corps officers for the tutoring activity can manifest itself on three levels: low, medium and high.

Keywords: readiness, criteria, future officers of Marine Corps, tutor activity, indicators, levels.

Acknowledgments. Sincere thanks to commander of Marine Corps separate brigade in Mykolaiv – Dmytro Delyatytsky.

Funding. The author received no financial support for the research, authorship, and/or publication of this article.